

Oświadczenie Dyrektora IPN w Gdańsku, dr Marka Szymaniaka dotyczące zmian na wystawie stałej Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku

Jako dyrektor Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Gdańsku oraz były zastępca dyrektora Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku, czuję się zobowiązany zabrać głos w sprawie zmian wprowadzonych na wystawie stałej tej instytucji.

Podczas spaceru prasowego, który miał miejsce 18 stycznia 2025 roku w Muzeum, mogłem na własne oczy zobaczyć efekty decyzji o zmianie narracji historycznej. Chcę przypomnieć, że w latach 2017–2018, jako członek zespołu odpowiedzialnego za ewaluację ekspozycji, angażowałem się w projektowanie wystawy, która miała uwypuklić heroizm i poświęcenie takich postaci jak św. O. Maksymilian Kolbe, rtm. Witold Pilecki i błogosławiona rodzina Ulmów. Usunięcie multimedialnych prezentacji oraz wielkoformatowych wizerunków tych bohaterów uważam za działanie obniżające wartość edukacyjną i moralną wystawy.

Witold Pilecki, który przez wiele lat walczył o swoje miejsce w wystawie, został ponownie zaprezentowany, chociaż przesunięty do części dotyczącej oporu, a nie – jak to miało miejsce wcześniej – w sekcji poświęconej obozom koncentracyjnym. Warto jednak zauważyć, że decyzja ta budzi pewne wątpliwości, gdyż w dalszym ciągu nie przywrócono ekspozycji która w pełni oddawałaby wielkość jego heroizmu.

Usunięcie tapety ukazującej symbol poświęcenia cichociemnych z przestrzeni oporu to decyzje, które budzą niepokój. Pomimo tego, że wprowadzono nowe formy ekspozycji, nie można mówić o pełnym i sprawiedliwym ujęciu tej kwestii.

Wyrażam głębokie rozczarowanie z powodu zmiany sposobu prezentacji św. Ojca Maksymiliana Kolbego na wystawie. Jego postawa i męczeńska śmierć powinny być przedstawione w formie odpowiadającej randze jego dokonań i poświęcenia.

Wyrażam satysfakcję z faktu, że eksponaty związane z kapitanem Antonim Kasztelanem, pomimo przesunięcia do sekcji dotyczącej kolaboracji, nadal są integralną częścią wystawy. Podczas wprowadzania zmian w 2018 roku podkreślaliśmy jego wkład w walkę z niemiecką okupacją, co nadal znajduje odzwierciedlenie w ekspozycji.

Zmiana w sposobie prezentacji rodziny Ulmów, symbolizującej indywidualną pomoc Żydom podczas Holokaustu, budzi poważne wątpliwości. Zmniejszenie formatu ich przedstawienia

oraz usunięcie multimedialnych treści ogranicza możliwość pełnego ukazania heroizmu polskiego społeczeństwa. Ekspozycja o Holokauście powinna wyraźnie podkreślać te postawy.

Zdecydowanie odrzucam zarzuty manipulacji dotyczące liczby Żydów uratowanych przez Polaków. Szacunki między 30 tysiącami a ponad 100 tysiącami są poparte przez autorytety takie jak Norman Davies i Władysław Bartoszewski.

Zmiany z lat 2017–2018, w których uczestniczyłem, były przedmiotem postępowania sądowego, zakończonego w 2023 roku korzystnym wyrokiem, potwierdzającym ich zgodność z prawem, z wyjątkiem filmu „Niezwyciężeni”. Decyzje podjęte w czerwcu 2024 roku zmieniają jednak ustalony kształt wystawy, podważając wcześniejsze koncepcje i marginalizując udział Polaków w ratowaniu Żydów.

Na koniec, z całą stanowczością odrzucam twierdzenia, że zmiany dokonane przez zespół dr. Karola Nawrockiego były motywowane względami innymi niż naukowe i patriotyczne. Wystawa powinna służyć szerzeniu prawdy historycznej i promowaniu polskiego dziedzictwa narodowego.

Szanowni Państwo jednocześnie informuję, że Rzecznik Muzeum II Wojny Światowej p. Aleksandra Trawińska została poinformowana w piątek 17 stycznia 2025 roku o godzinie 13.00 drogą mailową przez asystenta pasowego oddziału IPN w Gdańsku Artura Chomicza o tym, że chciałbym wziąć udział w zwiedzaniu wystawy stałej z Dyrekcją Muzeum II Wojny Światowej oraz konferencji prasowej w roli słuchacza, bez zadawania pytań.

Otrzymaliśmy odpowiedź negatywną. Poinformowano nas, że konferencja prasowa jest przeznaczona dla przedstawicieli mediów. Szanując tą informację, poprosiliśmy o zgodę na mój udział w spacerze po wystawie stałej z Dyrekcją Muzeum. Na tą prośbę nie otrzymaliśmy odpowiedzi.

W związku z tym 18 stycznia 2025 roku o godzinie 9.30 pojawiłem się na wydarzeniu organizowanym przez Muzeum II Wojny Światowej, gdzie zostałem poinformowany przez pracownika placówki, że nie mogę wejść na konferencję prasową, natomiast została wyrażona zgoda na wzięcie udziału w spacerze po zakupie biletu na wystawę, co uczyniłem i uczestniczyłem w oprowadzeniu po zmianach na wystawie stałej.

dr Marek Szymaniak – Dyrektor oddziału IPN w Gdańsku

